

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA CHET TILIGA BO'LGAN QIZIQISHNI O'YINLAR YORDAMIDA O'STIRISH.

G'ulomjonova Ma'sumaxon G'ayratjon qizi

Farg'ona davlat universiteti Ingliz tili va adabiyot fakulteti 2-kurs

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'rgatish usullari yozilgan bo'lib, hozirda ingliz tili dunyo tili bo'lib bormoqda. Shu bois uni maktabgacha ya'ni bog'cha yoshidan boshlash kerak. Maqola shu haqida ma'lumot beradi.

Kalit so'zlar: chet tili, so'zlar, atmosfera, qoida, qo'shiq, multfilm, aqliy, metodika, nutq, o'yinlar, qiziqarli tarqatma materiallar.

Yurtimiz mustaqillikka erishgandan so'ng mamlakatimizda chet tillarini o'rganishga katta e'tibor berib kelinmoqda. Chet tillarni o'rganishni yanada rivojlantirish maqsadida muhtaram prezidentimiz ko'plab qarorlar qabul qildilar, "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora- tadbirlari to'g'risida" gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori va shu bilan birga "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi" tasdiqlandi. Bu qarorlarda maktabgacha ta'lim tizimi tarmog'ini yanada rivojlantirish, bolalarni o'qitishning zamonaviy hamda samarali metodikalaridan foydalanish va maktabgacha ta'lim muassalarini malakali kadrlar bilan ta'minlash, bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash kabi masalalar aks etgan. Bugungi kunda ta'lim sohasini yanada rivojlantirish hukumatimiz diqqat e'tiborida turgan dolzarb sohalardan biri, desak mubolag'a bo'lmaydi.

So'nggi bir necha yil ichida chet tilini o'rganish o'z-o'zini rivojlantirishning bir usuli emas, balki zarurat bo'lib qoldi. Chet tili nafaqat maktablar va universitetlarda, balki ko'plab qo'shimcha maktabgacha ta'lim muassasalarida ham ta'limning majburiy tarkibiy qismiga aylandi. Jamiyatda chet tiliga bo'lgan talab, bir tomondan, shuningdek, ota-onalar tomonidan til nafaqat zamonaviy insonni tarbiyalashning omili, balki uning jamiyatdagi ijtimoiy va moddiy farovonligining asosi ekanligini tushunishi, boshqa tomondan, bu lahzada chet tilini erta o'rganishni, ayniqsa, mashhur va dolzarb qilish. Agar 20 yil oldin tilni bilish faqat ba'zi sohalar ishlarida talab qilinadigan bo'lsa, endi kamida bittasini o'zlashtirish kerak edi. Chet tilini o'qitishning asosiy muammosi talabaning yoshi. Ma'lumki, bolalar o'rganish uchun qulayroqdir. Yaqin vaqtgacha o'qitish metodikasi bolalarga qaratilgan edi. Endi ota-onalar chet tilini o'rganishni iloji boricha erta boshlashga intilmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalarni chet tiliga o'rgatishning asosiy maqsadlari:

- bolalarda chet tilida boshlang'ich muloqot qobiliyatlarini shakllantirish;

- o'z maqsadlariga erishish, hayotiy aloqa sharoitida fikr va hissiyotlarini ifoda etish uchun chet tilidan foydalanish qobiliyati;
- chet tillarini yanada o'rganishga ijobiy munosabat yaratish;
- boshqa mamlakatlar hayoti va madaniyatiga qiziqishni uyg'otish. Maktabgacha yoshi, ayniqsa, chet tilini o'rganishni boshlash uchun juda qulaydir. Bu yoshdagi bolalar til hodisalariga nisbatan sezgirligi bilan ajralib turadi, Ular o'zlarining nutq tajribalarini, tilning "sirlarini" tushunishga qiziqishadi.

Bolalarga e'tibor bilan ularni qiziqishlarini aniqlovchi testlar, rasmi testlar har xil savollar bilan aniqlab olishimiz zarur. Har bir bola bilan gaplashib, qiziqishlarini aniqlab bo'lgach ularga mos qo'shiqlar, o'yinlar, diqqatni jalb qiluvchi qiziqarli va rangli, multik qahramonlardan iborat tarqatma materiallar bilan dars boshlanadi. Birinchi navbatda, bolalar bilan salomlashiladi va mavzuni tushuntirishdan oldin mavzuga oid bolalar bilan kichik suhbatlar olib boriladi, ularni fikrini eshitib, mavzuga oid qo'shiqlar va o'yinlar bilan boshlanadi. Chunki bolalarda mavzuga oid tushuncha paydo qilish va darsni tushunishlari oson va qiziqarli bo'ladi. Sekin astalik bilan qiziqarli tarqatmalarni tarqatib olinadi. Uni ham o'yin orqali tarqatish lozim. Misol uchun, bolalarni sevimli rangi yoki yoqtirgan multik qahramonlarini so'rab tarqatish ham mumkin. Tarqatma materiallarni tarqatib bo'lgach, ularni ko'rib nimalarni tasavvur qilishganini so'rab, sekin-asta mavzuni tushuntiriladi. Kichik yoshdagi bolalarni diqqati tez bo'linishi mumkin. Tez zerikib qolishmasliklari uchun har xil o'yinlar bilan qiziqitiramiz. Zerikib qolmasliklari uchun o'yinlar turlari:

“Ko'zgu” o'yini - tanlashdan maqsad bolalarni kuzatuvchanligini, diqqatini rivojlantirish.

“Xatosini top” nomli o'yin ham bor. Bu o'yinni tanlashdan maqsad- bola darsni tushunganini aniqlab olish. Misol uchun, bugungi mavzu-sonlarni inglizchada aytishni o'rgatish. Rasmga sonlarni har xil joylashtiriladi va bolalarga ko'rsatiladi va xatosini topishlarini so'raladi. Bolalarga ketma- ketlikda o'rgatilgan bo'lsa, ular ham shu tartibda qaytarishlari kerak. Mavzuni tushunganliklarini qilgan xatolaridan bilib olishimiz mumkin.

Keyingi qiziqarli o'yinlardan biri bu - mavzuyimizda sonlarni o'rgatayotgan bo'lsak, sonlar yozilgan rasmni ko'rsatib, bolalardan qaysi son ekanligini so'raymiz. Bilmagan bolalar o'yindan chiqib yodlagan she'rini yodlab berishadi.

“Ovozli ertak” jarayonida bolalar o'qituvchi bilan birgalikda rasmlarni ko'rib chiqishadi va shu bilan birga so'zlarni talaffuz qilishadi. “Multifimlar ingliz tilida” - ingliz tilini o'qitishda eng yaxshi yordamchilardan biri. Bolalar multifimlarni yaxshi ko'radilar va ularni ketma-ket tomosha qilishdan zavqlanadilar. Shuning uchun ingliz

tilidagi multfilmlar bir vaqtning o'zida bolalarga chet tilini o'rgatishning ko'plab muammolarini hal qilishga yordam beradi. • Mavzuga oid muhit; O'qituvchi mavzusiga qarab o'sha muhitni yaratib bera olsa, bolalar tilni yaxshi o'rganishadi. Masalan, travelling, birthday, in the kitchen va boshqalar. Travelling (sayohat) mavzusida o'qituvchi sayohat uyushtirishi, sayohatga qanday vositalar orqali (foot, bicycle, automobile, train, boat, airplane) borish mumkinligi, qayerlarga sayohat qilish (Tashkent, Samarkand, Bukhara, England, USA) muhimligi haqida ma'lumot beradi. Bu usul o'quvchilarning so'z boyligini, til imkoniyatlarini kuchaytiradi, dunyoqarashini o'stiradi. Qo'shiq va she'rlar orqali tushuntirish yoki esda qolishi qiyin bo'lgan, ma'noga ega bo'lmagan harf yoki birikmalarni kuyga solib o'rgatish. Bunga misol qilib, bolalarning ingliz tili alifbosini qo'shiq qilib o'rganishlari, shunchaki, yodlashdan ko'ra samarali ekanligini ko'rsatish mumkin. Aqliy va jismoniy harakatlar bilan bo'g'liq bo'lgan o'yinlar. Multfilmlar; Bolalar til o'rganish mobaynida multfilmdagi gaplarni tushunmasada, multfilm qahramonlarining harakatlari orqali ular ishlatayotgan so'zlarni tushunishga intiladi. Bu esa bolalar uchun qiziq va til o'rganishlari uchun samarali yo'l.

Sinf muhitini yaxshilash uchun qo'shiq va harakatli o'yinlardan foydalanish. Moslashuvchan sinf atmosferasini yaratish, ba'zida har qanday ta'lim usulidan ko'ra muhimroqdir. Sinfda dars boshida inglizcha yoqimli qo'shiq bilan o'qituvchi boshchiligidagi barcha bolalar birgalikda qo'shiq kuyladilar va uning ohangiga mos ravishda biroz raqsga tushadilar. Bu o'z-ozidan ularning tanalarini chiniqtirib, yanada tetik bo'lishga va qo'shiqni so'zlarini tezroq yod olishga yordam beradi. Inglizcha muhit, muhimi, yaxshi o'quv atmosferasiga tabiiy ravishda kirishga imkon beradi. Bolalarning o'zini-o'zi boshqarish qobiliyati sust bo'lib, butun mashg'ulot davomida e'tiborini jamlashi va egallab olishi qiyin. Shuning uchun, o'qituvchi bolalar tinglashni yaxshi ko'radigan qo'shiqlarni, she'rlarni yoki tilni chiniqtirish uchun tez aytishlarni, yoki bo'lmasam bolalar yaxshi ko'radigan animatsion multfilmni taqdim etishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, kichik yoshdagi bolalarga til o'rgatish majburiyat sifatida emas, qiziqarli mashg'ulot tarzida olib borilishi, bir necha samarali usullardan foydalanib dars o'tish ularning kelajakda oladigan bilimlari uchun poydevor bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bolalarga chet tillarini o'rganish qanchalar muhimligini tabiiy sharoitlar orqali to'g'ri tushuntirib borilishi darkor. Chunonchi, buyuk mutafakkir Abu Nasr Forobiy ham ko'plab xorijiy tillarni mukammal bilgan, bu tillarda bemalol gaplasha olgan hamda shu tillarda ijod qilgan. Bunday imkoniyat allomaning dunyo ilm- fanini o'rganishga, buyuk ishlarni amalga oshirishiga turtki bo'lgan. Zero, Navoiy bobomiz aytganlaridek, «Til bilgan - el biladi».

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Astafieva M.D. Ingliz tilini o'rganayotgan bolalar uchun ta'til. - M.: Mozaikasintez, 2009 y.
2. Galskova N.D. Nikitenko Z.N. Chet tillarni o'qitish nazariyasi va amaliyoti. boshlang'ich maktab: uslubiy qo'llanma.-M.: Airis-press, 2004.
3. Guseva L.P. Biz o'ynaymiz, o'qitamiz, o'zlashtiramiz - biz ingliz tilini bilishni xohlaymiz. - Rostov n / a: Feniks, 2009 y.
4. Zemchenkova T.V. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ingliz tili. - M.: VAKO, 2008 yil.
5. Ivanova M.V. Bolalar uchun ingliz tili. - M.: AST: Astrel, 2009 y.
6. Trofimova G.S. Chet tillarni o'qitishning pedagogik asoslari (Subaktika didaktikasi). - Izhevsk: Udmurt universiteti nashriyoti, 1999 y.

